

تأثیر فرهنگ سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

محدثه ریاحی نژاد^۱

افسانه توانگر^۲ ✉

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۱۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۰۸

چکیده

تحقیقات بین فرهنگی در جوامع نشان داد که توسعه و تکامل حسابداری در هر جامعه تابع عوامل محیطی و اجتماعی آن جامعه می‌باشد. هر بینشی در مورد اینکه به چه نحوی ارزش‌ها می‌توانند از طریق رفتار حسابداری اثرگذار باشند و در نهایت تأثیر افشای مالی برای تضمین قابلیت مقایسه گزارشگری مالی مهم به شمار می‌رود. به همین دلیل در این پژوهش تأثیر ویژگی‌های فرهنگ سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۹۰ تا ۹۷ مورد بررسی قرار می‌گیرد. جهت اندازه‌گیری متغیر فرهنگ سازمانی از پرسشنامه گلوب، متغیر خوانایی گزارش‌های مالی از شاخص فوگ و متغیر مدیریت سود از مدل کازینک استفاده گردیده است. نتایج نشان می‌دهد آینده‌گرایی، تساوی جنسیتی، قاطعیت، جمع‌گرایی برون‌گروهی، جمع‌گرایی درون‌گروهی و نوع دوستی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر دارد. اثر متغیر کنترلی اندازه شرکت مثبت و غیر معنادار و اهرم مالی مثبت و معنادار بوده است.

واژه‌های کلیدی: فرهنگ سازمانی، خوانایی گزارش‌های مالی، مدیریت سود.

۱- گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. riahimohadese@yahoo.com
۲- گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. نویسنده مسئول. a.tavangar@iauctb.ac.ir

۱- مقدمه

بر اساس مفاهیم نظری گزارشگری مالی، محصول نهایی فرایند حسابداری ارائه اطلاعات مفید به طیف گسترده‌ای از استفاده‌کنندگان برای کمک به تصمیم‌گیری است. استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، به خصوص سرمایه‌گذاران، برای تأمین نیازهای اطلاعاتی و تصمیم‌گیری صحیح، اطلاعات ارائه شده توسط شرکت‌ها را ارزیابی می‌کنند. اگر قرار باشد این اطلاعات در تصمیم‌گیری مفید واقع شود، آنان باید قادر به درک آن باشند (نوروش و همکاران، ۱۳۸۴، ۱۶۵). این موضوع تا حدی مهم است که برخی از آن به عنوان پل ارتباطی بین استفاده‌کنندگان و تصمیم‌گیری مفید یاد کرده‌اند (ستایش و کاظم‌زاده، ۱۳۹۱، ۵۵)؛ به عبارت دیگر تا زمانی که اطلاعات درک نشود، توانایی استفاده بعدی از آن نیز وجود نخواهد داشت. یکی از عوامل مهم برای دستیابی به اطلاعات قابل فهم این است که شخص هنگام مطالعه، بتواند به درستی آن را بخواند و اطلاعات آن را به راحتی پردازش کند (کمسیون بورس و اوراق بهادار، ۱۹۹۸). از این قابلیت در مبانی نظری دهه اخیر، با عنوان "خوانایی" یاد می‌شود. نتایج پژوهش‌های پیشین، به صورت مستقیم و غیرمستقیم حاکی از آن است که خوانایی گزارش‌های مالی یکی از عوامل مهم اثرگذار بر تصمیمات سرمایه‌گذاران است (یانگ^۱ ۲۰۰۹-۱۰۴، میلر^۲ ۲۰۱۰-۲۱۰۷، لی^۳ ۲۰۱۳-۲۲۱، لورنس^۴ ۲۰۱۳-۱۳۰، تان و همکاران^۵ ۲۰۱۴-۲۷۲). از آنجایی که فعالان بازار سرمایه، خواهان اطلاعات شفاف، معتبر، قابل اتکاء، بی طرف و منصفانه‌ای در خصوص سود می‌باشند تا به تصمیمات سرمایه‌گذاری بپردازند، شفافیت سبب آشکار شدن توان سودآوری و اسرار تجاری شرکت برای رقبا و بسیاری از سرمایه‌گذاران می‌شود، (مشایخی و همکاران، ۱۳۹۵، ۲۹).

ارائه اطلاعات با کیفیت تر (که منجر به رونق بازار سرمایه و بالتبع اقتصاد کشورها می‌شود) علاوه بر اینکه مستلزم تنظیم و اجرای قوی مقررات اجتماعی، مالی و حقوقی از سوی دولت و سایر نهادهای مرتبط است، مرهون سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی جهت بهبود شخصیت درونی شرکت‌ها نیز می‌باشد. از سوی دیگر، بر اساس تئوری نهادی عوامل محیطی تأثیر بسزایی بر رفتار شرکت‌ها دارند (میرز و براون^۶، ۱۹۷۷). این تئوری توصیف اجتماعی رفتار یک سازمان است و تمرکز بر فشارهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است که بر ساختار فعالیت‌ها و رویه‌های سازمانی تأثیرگذارند و آن را شکل می‌دهند. بر اساس این تئوری تمام فعالیت‌های اقتصادی در بافت روابط و چارچوبی از روش‌ها و هنجارهای اجتماعی جا گرفته‌اند. هنگامی که این چارچوب‌ها در یک سازمان نهادینه می‌شوند، در آن سازمان حالت قانونی پیدا می‌کنند و بدون اینکه راجع به آن‌ها سؤالی شود مبدل به یک فرض مسلم و سبک رفتاری می‌شوند که حتی به کارکنان

جدید الیورود نیز منتقل می‌گردند (دیگان^۷، ۲۰۰۲). حسابداری فعالیتی انسانی است که تحت تأثیر برداشت‌ها، تفسیرها و قضاوت‌های مربوط به نحوه بکارگیری مفاهیم و استانداردهای حسابداری قرار می‌گیرد. طبق نظر پیرا عنصر انسانی حسابداری توسط عوامل محیطی و به‌طور خاص فرهنگ، تحت تأثیر قرار می‌گیرد، به عقیده دوپینک و سالتر فرهنگ از طریق هنجارها و ارزش‌های حاکم بر اعضای سامانه حسابداری، رویه حسابداری را تحت تأثیر قرار می‌دهد (لیو و همکاران^۸، ۲۰۱۸).

۲- مبانی نظری پژوهش

فراهم آوردن اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان خارجی از صورت‌های مالی، یکی از اهداف مهم گزارشگری مالی شرکت‌ها است. اطلاعات به منظور مفید بودن برای تصمیم‌گیری باید قابل فهم، مربوط، قابل اعتماد و قابل مقایسه باشند (باقری ازغندی و همکاران، ۱۳۹۷، ۸۷). قابلیت فهم و خوانایی اطلاعات مندرج در گزارش‌های مالی به یکی از موضوعات مهم در ادبیات مالی و حسابداری تبدیل گشته است (کومار^۹، ۲۰۱۴). خوانایی به احتمال موفقیت خواننده در خواندن و درک یک متن یا نوشته، اشاره دارد. خوانایی گزارشگری مالی نیز "شفافیت متن و موفقیت در قابل فهم بودن اطلاعات مالی" تعریف شده است که کمک شایانی به درک اعداد و ارقام مندرج در صورت‌های مالی نموده و از این رو، از اهمیت بسزایی برخوردار است (صفری گرایلی و رضائی پیتته-نوئی، ۱۳۹۷، ۱۹۱).

یافته‌های اخیر حاکی از این است که علیرغم اینکه گزارش‌های مالی از اهمیت زیادی در حمایت از منافع ذینفعان برخوردار است، لیکن خوانایی و درک این گزارش‌ها معمولاً از پیچیدگی خاصی برخوردار است (حبیب و حسن^{۱۰}، ۲۰۱۸). گسترش روز افزون بازار سرمایه و اهمیت در خور توجه جاذبه‌های اقتصادی به عنوان اصلی‌ترین انگیزه برای ورود اشخاص به این حوزه، همواره بازارهای سرمایه را در موقعیت بروز فساد از سوی فعالان مختلف اقتصادی قرار می‌دهد. از این‌رو امروزه دست‌اندرکاران بازار سرمایه، مهم‌ترین راه پیشگیری از فساد در بازار سرمایه را پایبندی به شفافیت در امر گزارشگری مالی می‌دانند (هوگیم استار^{۱۱}، ۲۰۱۷). می‌توان گفت طی دهه اخیر وقوع بحران‌های مالی در بازارهای سهام عمدتاً ناشی از ناکافی بودن شفافیت اطلاعات مالی بوده است (یانگ، ۲۰۰۳). با وجود اینکه کمیسیون بورس اوراق بهادار بر پیشرفت شفافیت گزارش‌های سالانه از زمان تأسیس ۱۹۳۴ کار می‌کند، در ۱۵ سال اخیر، یک نقش فعال را ایفا کرده است. این کمیسیون

به طور مستمر به ساخت خوانایی بیشتر اطلاعیه عمومی شرکت و درک راحت‌تر آن‌ها تلاش می‌کند. این کمیسیون سطح بالاتری از در اکتبر ۱۹۹۸ دستورالعمل جدید به زبان انگلیسی ساده منتشر کرد و استفاده از دستورالعمل در تهیه پیش‌نویس و قالب‌بندی منشوره‌ها در عرضه عمومی را تشویق می‌کند. این کتاب راهنمایی‌های عملی به منظور بهبود شفافیت از افشا در گزارش‌های سالانه، مانند نوشتن عبارت‌های کوتاه، استفاده از کلمات روشن و روزمره، جلوگیری از استفاده از اصطلاحات یک صنف خاص و غیره ارائه می‌کند (کومار، ۲۰۱۴). در ایران نیز با گذشت زمان، تلاش‌های زیادی برای بهبود کیفیت افشای اطلاعات صورت گرفته است، از جمله این تلاش‌ها می‌توان به قانون حاکمیت شرکتی در سال ۱۳۸۶، انتشار گزارش کنترل داخلی در سال ۱۳۹۱، تشکیل کمیته حسابرسی در سال ۱۳۹۱ و مهم‌تر از همه، رتبه‌بندی شرکت‌ها از لحاظ کیفیت افشا اشاره کرد. اما کماکان ضعف موجود در شفافیت اطلاعات پابرجا است (دارابی و رام‌روز، ۱۳۸۹، ۱۴۳) و این ضعف می‌تواند موجب شود که سرمایه‌گذار به علت عدم خوانایی کافی، اطلاعات را قابل اتکا نیابد و در جست‌وجوی منابع اطلاعاتی دیگر همچون منابع برون سازمانی باشد که خود ضعف بزرگی برای واحد تجاری و بازار سهام است و دو نگرانی، شامل افزایش عدم اطمینان نسبی افراد سرمایه‌گذار نسبت به بکارگیری اطلاعات حسابداری در اخذ تصمیمات بهینه سرمایه‌گذاری و افزایش عدم شفافیت را به دنبال خواهد داشت (لوگران، دونالد^{۱۲}، ۲۰۱۴، ۱۶۴۳). با توجه به اینکه کارکرد مناسب بازار سرمایه می‌تواند کارایی، سرمایه‌گذاری و رشد را افزایش داده است، هر چه شفافیت و خوانایی گزارش‌های مالی بیش‌تر باشد به همان اندازه این نقش بهتر ایفا خواهد شد. موضوع خوانایی به نحو مناسب، جامع و کامل در گزارش‌های سالانه شرکت‌ها در تصمیم‌گیری تعداد زیادی از افراد جامعه، به خصوص سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه متأثر است (کومار، ۲۰۱۴).

یکی از مواردی که به شدت تحت تأثیر شفافیت و خوانایی اطلاعات مالی قرار گرفته، سود گزارش شده‌ی شرکت‌ها می‌باشد که از معیارهای مهم تصمیم‌گیری و از مهم‌ترین معیارهای ارزیابی عملکرد و تعیین ارزش بنگاه اقتصادی تلقی است و همواره مورد استفاده‌ی طیف وسیعی از استفاده‌کنندگان نظیر سهامداران، سرمایه‌گذاران، کارگزاران بورس و... قرار می‌گیرد. از آنجایی که محاسبه‌ی سود بنگاه اقتصادی متأثر از روش‌های برآوردی حسابداری بوده و تهیه‌ی صورت‌های مالی بر عهده‌ی مدیریت واحد تجاری می‌باشد، ممکن است بنا به دلایل مختلف، مدیریت اقدام به مدیریت سود نماید (پرتوی و همکاران، ۱۳۹۵، ۱۱)؛ و همان‌گونه که در هر انحراف واقعیتی سعی بر پنهان نمودن آن می‌باشد، بر اساس ادبیات نظری موجود، زمانی که مدیران قصد تقلب در صورت‌های مالی را داشته باشند،

گزارش‌های مالی پیچیده‌تر و با خوانایی کم‌تری منتشر می‌کنند تا بدین طریق، رفتار فرصت‌طلبانه خود را پنهان کنند و امکان شناسایی آن را از سوی سرمایه‌گذاران، تحلیلگران مالی و سایر نهادهای قانونی کاهش دهند (بلانکو و دئول^{۱۳}، ۲۰۱۷، ۲۲).

افشای اطلاعات و کیفیت ارائه آن، تحت تأثیر عوامل محیطی و سازمانی زیادی قرار دارد که فرهنگ سازمانی از مهم‌ترین آن‌ها قلمداد می‌شود. فرهنگ سازمانی پاسخگو به پویایی محیط اطلاعاتی منجر می‌شود و به کیفیت افشای اطلاعات توسط واحد تجاری کمک می‌کند (فخاری و محمدی، ۱۳۹۵، ۳۹۳). آنجین و همکاران^{۱۴}، ۲۰۱۶، ۲۲۳ معتقدند که سیستم‌های حسابداری تحت تأثیر عوامل محیطی قرار می‌گیرند که در آن فعالیت می‌کنند. از این رو، افشای اطلاعات که بخشی از نتایج سیستم حسابداری است، تحت تأثیر عوامل محیطی قرار دارد. فرهنگ سازمانی مجموعه‌ای از باورها و ارزش‌های مشترک می‌باشد که بر رفتار و اندیشه اعضای سازمان اثر می‌گذارد و می‌توان آن را نقطه شروعی برای حرکت و پویایی و یا مانعی در راه پیشرفت به شمار آورد. فرهنگ سازمانی از اساسی‌ترین زمینه‌های تغییر و تحول در سازمان بوده و پذیرش آن از سوی کارکنان ضامن بقا و پویایی سازمان است (زرنگار، ۱۳۹۸). حسابداری همزاد تمدن است و پیشینه‌ای به اندازه تاریخ دارد. این محیط است که حسابداری را شکل می‌دهد. به بیان دیگر الگوها و اشکال مختلف حسابداری با ارزش‌های مختلف، اجتماعی، مذهب، سیستم‌های سیاسی و تاریخچه و پیش‌زمینه‌هایی که محیط را شکل می‌دهند، در ارتباط است. یکی از عوامل محیطی که بر رویه‌های حسابداری و گزارشگری مالی اثرگذار است، فرهنگ است (آراد و عبدالله زاده، ۱۳۹۱، ۱۳).

۳- پیشینه پژوهش

ژو و همکاران^{۱۵} (۲۰۱۹) به بررسی این موضوع پرداخت که آیا هزینه‌های حسابرسی با خوانایی گزارش‌های مالی در ارتباط است. نتایج نشان داد که خوانایی ضعیف، هزینه‌های حسابرسی را افزایش می‌دهد، هزینه‌های حسابرسی بالاتر، خوانایی گزارش‌های مالی را بهبود می‌بخشد.

عبدالله خانی و همکاران^{۱۶} (۲۰۱۹) به بررسی تأثیر فرهنگ سازمانی بر پذیرش سیستم حسابداری مدیریت پرداختند. آن‌ها جهت تجزیه و تحلیل داده‌های مطالعه از مدل معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی استفاده کرد. نتایج مطالعه نشان داد که فرهنگ سازمانی بر کیفیت سیستم حسابداری مدیریت تأثیر می‌گذارد. نتایج همچنین حاکی از آن است که ابعاد و شاخص‌هایی که برای ساختن مدل مطالعه مورد استفاده قرار می‌گیرند ارزش بالایی را نشان می‌دهند، به این معنی که

ابعاد و شاخص‌ها نشانگر فرهنگ سازمانی و کیفیت سیستم حسابداری مدیریت در شرکت‌ها در بورس اندونزی است.

لی و همکاران^{۱۷} (۲۰۱۸) در بررسی پژوهشی تحت عنوان خوانایی گزارش‌های مالی و هزینه‌های نمایندگی شرکت، اظهار نمودند که گزارش‌های مالی، منبع اصلی اطلاعات برای تصمیمات سرمایه‌گذاران برون سازمانی هستند و سهامداران را قادر می‌سازند که بر مدیریت شرکت، نظارت نمایند؛ بنابراین، مشکلات خوانایی این گزارش‌های مالی می‌تواند عواقب جدی داشته باشد. نتایج آنان نشان داد شرکت‌هایی که گزارش‌های مالی خواناتری را ارائه می‌دهند، هزینه‌های نمایندگی کمتری را نیز تجربه خواهند نمود.

بلانکو و دئول (۲۰۱۷) تأثیر خوانایی و قابلیت مقایسه‌ی صورت‌های مالی شرکت‌ها بر احتمال گزارشگری متقلبانه را برای نمونه‌ای متشکل از ۱۷۹۶۷ شرکت-سال مشاهده در بازار سرمایه‌ی آمریکا بررسی کردند. یافته‌های پژوهش آنان نشان داد شرکت‌های دارای گزارش‌های مالی با خوانایی و قابلیت مقایسه‌ی کمتر، احتمالاً بیش‌تر از سایر شرکت‌ها به ارتکاب تقلب در صورت‌های مالی اقدام می‌کنند.

لو و همکاران^{۱۸} (۲۰۱۷) پژوهشی با هدف ارتباط میان مدیریت سود و قابل فهم و خوانا بودن گزارش سالانه در میان شرکت‌های پذیرفته شده در بازار ایالات متحده انجام دادند. نمونه آنها شامل ۲۶۹۶۷ سال-شرکت در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۲ است که بعد از جمع‌آوری داده‌های مورد نظر با استفاده از صورت‌های مالی سالانه روابط میان متغیرها را آزمودند. نتایج بدست آمده با روش رگرسیون پنل دیتا نشان داد که شرکت‌ها به با استفاده از مدیریت سود خود سعی دارند اطلاعات سود را دستکاری نمایند و برای این منظور داده‌های گذشته را اصلاح می‌کنند. دستکاری اطلاعات سود منجر به کاهش کیفیت اطلاعات صورت‌های مالی سالانه می‌شود.

نن چن و همکاران^{۱۹} (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی تأثیر قوانین افشا بر مدیریت سود ناشی از معاملات با اشخاص وابسته پرداختند و به این نتیجه رسیدند که به دنبال قوانین افشای تصویب شده در مدیریت سود شرکت‌های تایوانی که دارای معاملات اشخاص وابسته با شرکت‌های چینی بوده‌اند، کاهش رخ داده است.

جبارزاده کنگرلویی و همکاران در مقاله‌ای در سال ۱۳۹۸ به بررسی تأثیر مدیریت سود و محدودیت مالی بر خوانایی گزارشگری مالی پرداختند. جامعه نمونه پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۴ بوده

و رابطه مذکور در ۳۵۰ سال شرکت مورد بررسی قرار گرفته است نتایج حاصل از آزمون فرضیه پژوهش نشان می‌دهد که مدیریت سود بر خوانایی گزارش‌گری مالی شرکت تأثیر منفی و محدودیت مالی اثر مثبتی بر خوانایی گزارشگری مالی دارد. به علاوه متغیرهای کنترلی اندازه شرکت و سن شرکت تأثیر مثبت و هزینه نمایندگی و رشد شرکت تأثیر منفی بر خوانایی گزارشگری مالی دارد. در حالی که اهرم مالی و ارزش دفتری به ارزش بازار بر خوانایی گزارشگری مالی تأثیری ندارد.

رضوانی و برنجدک (۱۳۹۸) در تحقیق تحت عنوان خوانایی گزارشگری مالی و هزینه‌های حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۷ مورد بررسی قرار دادند. برای آزمون فرضیه از رگرسیون خطی چند متغیر و داده‌های ترکیبی استفاده شده است. نتایج آزمون فرضیه نشان داد که خوانایی گزارشگری مالی رابطه معنادار و معکوسی با هزینه‌های حسابرسی دارد؛ به عبارت دیگر هر چقدر خوانایی گزارشگری مالی بالاتر باشد هزینه‌های حسابرسی کم‌تر خواهد بود و خوانایی کم‌تر گزارشگری مالی باعث افزایش هزینه حسابرسی می‌گردد.

تحقیق احمدی و قائمی (۱۳۹۷) به بررسی مدیریت سود و خوانایی گزارشگری مالی پرداخت. فرضیه‌های تحقیق با استفاده از نمونه‌ای متشکل از ۵۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴ و با بهره‌گیری از الگوی رگرسیون چند متغیره مبتنی بر تکنیک داده‌های تلفیقی مورد آزمون قرار گرفت. تمرکز این پژوهش بر روی خوانایی گزارش فعالیت هیأت مدیره شرکت‌ها می‌باشد. نتایج مقاله حاضر نشان می‌دهد مدیریت سود واقعی بر خوانایی گزارشگری مالی شرکت‌ها تأثیر معناداری دارد به این معنی که شرکت‌ها در هر سال مالی که اقدام به مدیریت سود واقعی نمایند، گزارش سالانه خود را در آن سال با خوانایی کم‌تری منتشر می‌کنند.

صفری گرایی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر مدیریت سود بر خوانایی گزارشگری مالی شرکت‌ها پرداختند. بدین منظور، برای سنجش خوانایی گزارشگری مالی از دو شاخص فوگ و شاخص طول متن و همچنین، از مدل کازنیک (۱۹۹۹) برای اندازه‌گیری مدیریت سود استفاده گردید. فرضیه پژوهش با استفاده از نمونه‌ای متشکل از ۹۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ مورد آزمون قرار گرفت. یافته‌های پژوهش بیانگر وجود رابطه منفی بین مدیریت سود با خوانایی گزارشگری مالی شرکت‌ها و به بیان دیگر، تأیید رویکرد مدیریت سود فرصت‌طلبانه بود.

۴- اهمیت موضوع

بررسی در پیشینه بازار سهام در ایران نشان می‌دهد که بورس ایران در مقاطعی شاهد بحران‌های مالی بوده و وقوع این بحران‌ها عمدتاً بدلیل عدم ارائه گزارشات مالی خوانا توسط شرکت‌ها و به تناسب آن بر هم خوردن رابطه منطقی بین سودآوری و قیمت سهام شرکت‌ها بوده است؛ که در مجموع موجب سلب اعتماد عمومی سرمایه‌گذاران و گرایش آن‌ها به خارج کردن سرمایه از بازار سهام به بخش‌های دیگر مثل بازرگانی و سرمایه‌گذاری در املاک گردیده است (قربانی و همکاران، ۱۳۹۶، ۲۳). همچنین حسابداری را در بیشتر کتاب‌های مشهور رشته‌ی حسابداری، همچون نظریه‌های حسابداری بلکویی و هندریکسن، زبان تجارت می‌دانند. مراجع رسمی حرفه‌ی حسابداری (فدراسیون بین‌المللی حسابداران) نیز این پنداشت را تأیید کرده‌اند که حسابداری یک زبان است (ریاحی-بلکویی، ۲۰۱۴). در دهه‌های اخیر، توسعه بازارهای سرمایه و پیچیدگی روزافزون بازارها و رویدادهای مالی و اقتصادی، انتظارات از حسابداری را افزایش داده و علاوه بر اطلاعات عددی و مالی، خواستار ارائه اطلاعات غیر عددی، غیر مالی و توصیفی نیز شده است. در گزارش‌های توضیحی حسابداری همیشه انتخاب‌های زیادی وجود دارد که این انتخاب‌ها را مدیر و نویسنده انجام می‌دهد و در آن‌ها درجاتی از اختیار در رابطه با محتوای گزارش و حتی شکل آن وجود دارد؛ و با توجه به اینکه تمام آنچه سیستم حسابداری انجام می‌دهد تحت عنوان گزارش‌های مالی در اختیار استفاده کنندگان قرار می‌گیرد و با توجه به تأثیر فرهنگ سازمانی، می‌توان گفت اثر فرهنگ سازمانی بر اختیارات مدیریت در نحوه بیان این گزارش‌ها به بیش‌ترین حالت خود نمود پیدا می‌کند؛ و با بیان این مطلب که استفاده کنندگان خارجی تنها به گزارش‌های مالی دسترسی داشته و تمام تصمیم‌گیری‌های خود را بر اساس آن انجام می‌دهند، وجود فرهنگ‌های متفاوت که منجر به بیان‌های مختلفی در گزارش‌ها گردیده است، بر این تصمیم‌گیری‌ها و در نهایت سرمایه‌گذاری در بازار سهام تأثیر گذاشته است.

۵- فرضیه‌های پژوهش

۵-۱- فرضیه اصلی

فرهنگ سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر معناداری دارد.

۵-۲- فرضیه‌های فرعی

- ۱) فاصله قدرت بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر معناداری دارد.
- ۲) اجتناب از عدم اطمینان بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی اثر معناداری دارد.
- ۳) جمع‌گرایی درون سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر معناداری دارد.
- ۴) جمع‌گرایی برون سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر معناداری دارد.
- ۵) قاطعیت بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی اثر معناداری دارد.
- ۶) تساوی جنسیتی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر معناداری دارد.
- ۷) آینده‌گرایی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر معناداری دارد.
- ۸) عملکردگرایی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی اثر معناداری دارد.
- ۹) نوع دوستی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر معناداری دارد.

۶- جامعه آماری و نمونه‌گیری

- در این تحقیق سعی بر آن است که با توجه به شرایطی که در مطالعات دیگر برای انتخاب نمونه در نظر گرفته شده و نیز شرایطی که منطبق بر وضعیت بازار سرمایه ایران باشد نمونه‌ای از مجموعه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که در واقع به عنوان جامعه آماری شناخته می‌شود، انتخاب گردد. معیارها و شروط مدنظر برای انتخاب نمونه به شرح ذیل است:
- ۱) پاسخ‌دهندگان به پرسشنامه مدیران و کارمندان حسابداری شرکت‌ها می‌باشند.
  - ۲) اطلاعات مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۷ در نمونه قرار می‌گیرند.
  - ۳) شرکت‌های سرمایه‌گذاری شرکت‌های بیمه، بانک‌ها و مؤسسات تأمین مالی در این پژوهش مورد بررسی قرار نمی‌گیرند.
  - ۴) شرکت‌هایی در نمونه نهایی قرار می‌گیرند که بیش از ۶ ماه وقفه معاملاتی در طول سال نداشته باشند.

- (۵) به دلیل افزایش قابلیت مقایسه سال مالی همه شرکت‌ها منتهی به ۱۲/۲۹ باشد و همچنین طی بازه زمانی پژوهش اقدام به تغییر سال مالی خود نکرده باشد.
- (۶) پس از طی این مرا کلیه اطلاعات مالی و غیرمالی مورد نیاز، از جمله یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی، در دسترس باشد.
- پس از طی این مراحل تمامی شرکت‌های باقی مانده مورد بررسی قرار گرفته است که تعداد نمونه انتخابی ۲۹ شرکت است.

۷- روش پژوهش

- روش این تحقیق از نوع همبستگی و از نظر روش‌های آماری، از نوع رگرسیون است. این تحقیق مبتنی بر اطلاعات واقعی صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده و با روش استقرایی به کل جامعه آماری قابل تعمیم است.
- متغیرهای مستقل این تحقیق عبارتند از فاصله قدرت، اجتناب از عدم اطمینان، جمع‌گرایی درون‌گروهی، جمع‌گرایی بین‌گروهی، قاطعیت، تساوی جنسیت، آینده‌گرایی، عملکردگرایی، نوع‌دوستی می‌باشد و متغیر وابسته خوانایی گزارش‌های سالانه و مدیریت سود می‌باشد.
- جهت سنجش متغیرهای مستقل از پرسشنامه دارای ۱۸ سؤال استفاده می‌شود؛ که این سؤالات ۹ بعد را مورد بررسی قرار داده و برای بدست آوردن امتیازات هر بعد مجموع امتیازات مربوط به تک تک سؤالات آن بعد را با هم محاسبه می‌نماییم. قابل ذکر است که روایی این پرسشنامه توسط قلی‌پور و همکاران مورد تأیید قرار گرفته است.
- جهت اندازه‌گیری خوانایی گزارش‌های مالی از شاخص فوگ استفاده می‌شود. شاخص فوگ به صورت فرمول ۱ محاسبه می‌شود:

$$FOG = 0.4(\text{Word per sentence} + \text{percent of complex words}) \quad (1)$$

تعداد کلمات هر جمله (با تقسیم کل تعداد کلمات بر تعداد جملات در یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی محاسبه می‌شود)

- (۱) انتخاب یک نمونه یک صد کلمه‌ای از ابتدا، یک نمونه یک صد کلمه‌ای از وسط و یک نمونه یک صد کلمه‌ای از اواخر گزارش به صورت تصادفی
- (۲) شمارش تعداد جملات هر یک از نمونه‌ها

- ۳) مشخص کردن متوسط طول جملات از طریق تقسیم تعداد کلمات به تعداد جملات کامل هر نمونه یک صد کلمه‌ای
- ۴) شمارش تعداد کلمات سه هجایی و بیش از سه هجایی موجود (کلمات پیچیده) در هر کدام از متون یک صد کلمه‌ای
- ۵) جمع کردن تعداد کلمات پیچیده با تعداد متوسط کلمات در جملات
- ۶) ضرب کردن حاصل جمع تعداد کلمات دشوار و متوسط کلمات در جملات با عدد ثابت ۰/۴
- ۷) انجام محاسبات بندهای ۵، ۴، ۶، برای هر دو نمونه یک صد کلمه‌ای دیگر
- ۸) محاسبه میانگین نتایج هر سه نمونه از طریق جمع کردن و تقسیم به تعداد

رابطه بین شاخص فوگ و سطح خوانایی بدین شرح است که: $FOG \geq 18$ یعنی متن قابل خواندن نبوده و بسیار پیچیده است؛ ۱۴-۱۸ (متن سخت)؛ ۱۲-۱۴ (متن مناسب)؛ ۱۰-۱۲ (متن قابل قبول) و ۸-۱۰ (متن آسان) است (صفری گرایلی و رضایی پیتته نوئی، ۱۳۹۷، ۱۹۱). جهت اندازه‌گیری متغیر مدیریت سود از فرمول ۲ استفاده می‌شود:

$$\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_4 \left(\frac{\Delta CFO_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{i,t} \quad (2)$$

کل اقلام تعهدی شرکت i در سال t است که از طریق فرمول ۳ محاسبه می‌شود:

$$TA_{i,t} = \Delta CA_{i,t} - \Delta CL_{i,t} - \Delta CASH_{i,t} + \Delta SID_{i,t} - DEP_{i,t} \quad (3)$$

- $\Delta CA_{i,t}$ تغییرات دارایی‌های جاری شرکت i در هر سال نسبت به سال قبل
- $\Delta CL_{i,t}$ تغییرات بدهی‌های جاری شرکت i در هر سال نسبت به سال قبل
- $\Delta CASH_{i,t}$ تغییرات وجه نقد شرکت i در هر سال نسبت به سال قبل
- $\Delta CTD_{i,t}$ تغییرات حقه جاری بدهی‌های بلندمدت شرکت i در سال نسبت به سال قبل
- $\Delta A_{i,t} - 1$ جمع دارایی‌های شرکت i در ابتدای سال

مدل کلی پژوهش

(۴)

 $READ_{i,t} =$

$$\alpha_1 + \beta_1 Power\ distance_{i,t} + \beta_2 Avoid\ uncertainty_{i,t} + \beta_3 Intragroup\ collectivism_{i,t} + \beta_4 outgroup\ collectivism_{i,t} + \beta_5 Finality_{i,t} + \beta_6 Equality_{i,t} + \beta_7 The\ futuristic_{i,t} + \beta_8 Pragmatism_{i,t} + \beta_9 New\ friend_{i,t} + \beta_{10} SIZE_{i,t} + \beta_{10} LEV_{i,t} + \varepsilon_i$$

که در آن:

تعریف عملیاتی	نام متغیر
خوانایی گزارش‌های مالی شرکت i در سال t	$READ_{i,t}$
فاصله قدرت شرکت i در سال t	$Power\ gap_{i,t}$
اجتناب از عدم اطمینان شرکت i در سال t	$Avoid\ uncertainty_{i,t}$
جمع‌گرایی درون‌گروهی شرکت i در سال t	$Intragroup\ collectivism_{i,t}$
جمع‌گرایی برون‌گروهی شرکت i در سال t	$Outgroup\ collectivism_{i,t}$
قاطعیت شرکت i در سال t	$Assertiveness_{i,t}$
تساوی جنسیتی شرکت i در سال t	$Gender\ quality_{i,t}$
آینده‌گرایی شرکت i در سال t	$Futurism_{i,t}$
عملکردگرایی شرکت i در سال t	$Functionalism_{i,t}$
نوع دوستی شرکت i در سال t	$Altruism_{i,t}$
اندازه شرکت، لگاریتم دارایی‌های شرکت i در سال t	$Size_{i,t}$
اهرم مالی، تقسیم مجموع بدهی‌ها بر ارزش دفتری دارایی‌های شرکت i در سال t	$Lev_{i,t}$

شایان ذکر است که برای آزمون فرضیه‌های ارائه شده و تجزیه و تحلیل‌های آماری از روش پنل دیتا با استفاده از نرم‌افزار Eviews استفاده شده است.

۸- یافته‌های پژوهش

۸-۱- آمار توصیفی

اصلی‌ترین و مهم‌ترین شاخص مرکزی که نشان‌دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل جامعه است، میانگین یک جامعه است. در حقیقت اگر مشاهدات جامعه را در یک ردیف به صورت مرتب قرار دهیم، آنگاه میانگین، نقطه ثقل جامعه خواهد بود به گونه‌ای که جمع جبری گشتاور نسبت به میانگین صفر

خواهد شد. با توجه به نتایج جدول می‌توان گفت شرکت‌ها در بورس تهران به طور میانگین دارای خوانایی گزارش‌های مالی ۱۷/۸۲ و مدیریت سود ۰/۰۶ می‌باشد. بر طبق تعریف میانه اگر مشاهدات در یک جامعه به صورت صعودی مرتب شده باشند، آن‌گاه داده‌ای که در وسط داده‌ها قرار داشته میانه نامیده می‌شود. توجه به این نکته ضروری به نظر می‌رسد که میانه خوانایی گزارش‌های مالی ۱۷/۶۴ و مدیریت سود ۰/۰۳ می‌باشد. متغیر وابسته پژوهش یعنی خوانایی گزارش‌های مالی و مدیریت سود در طی دوره ۸ ساله پژوهش، به ترتیب ۰/۱۵ و ۲۳/۱۶ در نتیجه ثبات و پایداری بالا بوده است. با توجه به اینکه داده‌ها به صورت پنل می‌باشند، عدم نرمال بودن داده‌ها مشکلی ایجاد نخواهد کرد.

جدول ۱- آمار توصیفی

متغیرها	مشاهده	میانگین	میانه	ماکزیمم	مینیمم	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	مقدار جارک - جارک - برا	احتمال جارک - برا
خوانایی گزارش‌های مالی	۲۳۲	۱۷/۸۰	۱۷/۶۴	۲۸/۹۰	۱۲	۲/۶۶	۰/۷۰	۴/۵۶	۴۱/۱۲	۰/۰۰
مدیریت سود	۲۳۲	۰/۰۶	۰/۰۳	۷/۳۶	-۱۰/۱۴	۱/۳۹	-۱/۶۵	۲۳/۰۶	۳۸۴/۱۱۷	۰/۰۰
عملکردگرایی	۲۳۲	۵/۲۶	۵	۸	۲	۲/۱۱	-۰/۱۵	۱/۶۷	۱۷/۱۷	۰/۰۰
آینده‌گرایی	۲۳۲	۵/۷۱	۶	۸	۳	۱/۳۶	-۰/۳۳	۲/۲۸	۹/۹۲	۰/۰۱
تساوی جنسیتی	۲۳۲	۶/۴۴	۶	۱۰	۳	۲/۲۰	۰/۰۳	۱/۹۱	۱۴/۲۸	۰/۰۰
اطمینان از عدم اجتناب	۲۳۲	۶/۴۱	۷	۹	۲	۱/۴۷	-۰/۷۸	۳/۸۰	۲۸/۸۹	۰/۰۰
قاطعیت	۲۳۲	۵/۸۶	۶	۸	۳	۱/۶۰	-۰/۰۳	۱/۸۵	۱۲/۱۷	۰/۰۰
قدرت	۲۳۲	۶/۱۳	۶	۹	۴	۱/۱۱	۰/۱۰	۳/۵۲	۲/۹۳	۰/۲۳
جمع‌گرایی برون‌گروهی	۲۳۲	۶/۱۵	۶	۱۰	۳	۱/۵۲	۰/۴۴	۲/۸۱	۷/۵۹	۰/۰۲
جمع‌گرایی درون‌گروهی	۲۳۲	۶/۴۸	۷	۱۰	۲	۲/۱۶	-۰/۰۸	۲/۳۶	۴/۰۶	۰/۱۳
نوع دوستی	۲۳۲	۵/۱۰	۵	۷	۲	۱/۶۰	-۰/۲۸	۱/۷۸	۱۶/۷۰	۰/۰۰
اندازه شرکت	۲۳۲	۵/۲۳	۵	۷	۲	۱/۲۶	-۲/۴۱	۱۰/۸۴	۷۸۷/۹۰	۰/۰۰
اهرم مالی	۲۳۲	۲/۱۴	۱/۹۴	۵/۶۸	۰/۰۲	۱/۲۳	۰/۶۰	۲/۷۰	۱۲/۴۶	۰/۰۰

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۸-۲- همبستگی متغیرها

شدت وابستگی دو متغیر به یکدیگر را همبستگی تعریف می‌کنیم. به‌طور کلی ضرایب همبستگی بین ۱- تا ۱ تغییر می‌کنند و رابطه بین دو متغیر می‌تواند مثبت یا منفی باشد. ضریب همبستگی یک رابطه متقارن می‌باشد، هر چه ضریب همبستگی به یک نزدیکتر باشد میزان وابستگی دو متغیر بیشتر است، این وابستگی به معنای رابطه علت و معلولی نیست و ضریب همبستگی حرفی از اینکه کدام علت و کدام معلول است به میان نمی‌آورد.

جدول ۲- همبستگی اسپرمن

	خوانایی گزارش‌های مالی	مدیریت سود	عملکرد گزایی	آینده‌گ رایی	تساوی جنسیتی	اجتناب از عدم اطمینان	قاطعیت	فاصله قدرت	جمع‌گرا بی برون گروهی	جمع‌گرا بی دورن گروهی	نوع دوستی	اندازه شرکت	اهرم مالی
خوانایی گزارش‌های مالی	۱	۰/۰۶	۰/۲۵	۰/۲۶	-۰/۰۱	۰/۳۲	۰/۰۵	-۰/۰۷	۰/۳۴	۰/۱۸	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۵
مدیریت سود	۰/۰۶	۱	-۰/۰۱	-۰/۰۳	-۰/۰۶	-۰/۰۵	-۰/۰۳	۰/۰۷	-۰/۰۶	۰/۰۰	-۰/۰۲	۰/۱۱	۰/۰۰
عملکرد گزایی	۰/۲۵	-۰/۰۱	۱	۰/۴۵	۰/۴۳	۰/۴۵	۰/۳۶	-۰/۰۵	۰/۵۲	۰/۲۰	۰/۴۱	-۰/۰۱	-۰/۳۶
آینده‌گ رایی	۰/۲۶	-۰/۰۳	۰/۴۵	۱	۰/۲۶	-۰/۰۰	۰/۱۶	۰/۰۲	-۰/۰۰	-۰/۰۱	۰/۴۱	۰/۰۹	-۰/۲۴
تساوی جنسیتی	-۰/۰۱	-۰/۰۶	۰/۴۴	۰/۲۶	۱	۰/۱۹	-۰/۰۸	۰/۰۱	۰/۳۳	۰/۰۵	۰/۲۶	-۰/۲۳	-۰/۲۴
اجتناب از عدم اطمینان	۰/۳۲	۰/۰۵	۰/۴۵	-۰/۰۰	۰/۱۹	۱	۰/۲۲	-۰/۱۲	۰/۵۱	۰/۴۴	۰/۱۵	-۰/۱۵	-۰/۰۶
قاطعیت	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۳۶	۰/۱۶	-۰/۰۸	۰/۲۲	۱	-۰/۱۲	۰/۳۵	۰/۳۰	-۰/۱۶	-۰/۱۳	-۰/۰۳
فاصله قدرت	-۰/۰۷	۰/۰۷	-۰/۰۵	۰/۰۲	۰/۰۱	-۰/۱۲	-۰/۱۲	۱	-۰/۲۳	-۰/۲۳	۰/۰۳	-۰/۳۸	-۰/۱۷
جمع‌گرای بی برون گروهی	-۰/۳۴	-۰/۰۶	۰/۵۲	-۰/۰۰	۰/۳۳	۰/۵۰	۰/۳۵	-۰/۲۳	۱	۰/۱۰	۰/۰۹	۰/۱۰	-۰/۱۵
جمع‌گرای بی دورن گروهی	۰/۱۸	۰/۰۰	۰/۲۰	-۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۴۴	۰/۳۰	-۰/۲۳	۰/۱۰	۱	۰/۲۱	۰/۰۱	-۰/۱۱
نوع دوستی	۰/۰۰	-۰/۰۲	۰/۴۱	۰/۴۱	۰/۲۶	۰/۱۵	۰/۱۶	۰/۰۳	۰/۱۹	۰/۲۱	۱	-۰/۰۵	-۰/۳۱
اندازه شرکت	۰/۰۲	-۰/۱۱	-۰/۱۰	۰/۰۹	-۰/۲۳	-۰/۱۵	-۰/۱۳	-۰/۳۸	۰/۱۰	۰/۰۱	-۰/۰۵	۱	۰/۰۳
اهرم مالی	-۰/۰۵	۰/۰۰	-۰/۳۶	-۰/۲۴	-۰/۲۴	-۰/۰۶	-۰/۰۳	-۰/۱۷	-۰/۱۵	-۰/۱۱	-۰/۳۱	۰/۰۳	۱

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۸-۳- آزمون فرضیه اصلی

نتایج نشان می‌دهد که اثر ویژگی‌های فرهنگ سازمانی مثبت بوده است. همچنین نتایج حاکی از آن است که آینده‌گرایی، تساوی جنسیتی، قاطعیت، جمع‌گرایی برون‌گروهي، جمع‌گرایی درون‌گروهي و نوع دوستی بر خوانایی گزارش‌های مالی با توجه به احتمال آماره t معنی‌دار بوده است.

اثر متغیر کنترلی اندازه شرکت مثبت و غیر معنادار و اهرم مالی مثبت و معنادار بوده است. این موضوع نشان می‌دهد که در شرکت‌های اهرم مالی بالاتری دارند، تأثیر فرهنگ سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی بیشتر است.

نتایج مربوط به آماره $F (0/00)$ نیز نشان می‌دهد که مدل در حالت کلی معنادار بوده و با توجه به آماره دوربین-واتسون (۱/۵) فاقد مشکل خودهمبستگی است.

علاوه بر آن، نتایج مربوط به ضریب تعیین شده تعدیل شده نشان می‌دهد که در کل دوره پژوهش حدود ۳۸٪ از تغییرات میزان رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تحت تأثیر متغیرهای مستقل این پژوهش یعنی ویژگی‌های فرهنگ سازمانی و همچنین متغیر اندازه شرکت و اهرم مالی بوده است.

آزمون مربوط به ناهمسانی واریانس‌ها و نرمال بودن پسماندها انجام شده است (آزمون جاک بوسه) و با توجه به بین که این نتایج این آزمون بر اساس روش حداقل مربعات ۰/۲۴ و روش حداقل مربعات تعمیم یافته تخمینی ۰/۲۸ بوده است می‌توان گفت پسماندها نرمال بوده است.

جدول ۳- تأثیر متغیرهای فرهنگ سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

متغیرها	آمار	
	ضرایب	آماره t
متغیر ثابت	۱۲/۹۴	۶/۳۸
مدیریت سود	۰/۱۴	۱/۳۹
عملکرد گرایي	-۰/۰۱	-۰/۱۷
آینده‌گرایی	۱/۰۹	۷/۹۰
تساوی جنسیتی	-۰/۵۱	-۶/۰۰
اجتناب از عدم اطمینان	۰/۰۶	۰/۴۵
قاطعیت	-۰/۶۶	-۵/۶۸
فاصله قدرت	۰/۰۱	۰/۱۳

آمار			متغیرها
احتمال t	آماره t	ضرایب	
۰/۰۰	۷/۵۰	۱/۱۲	جمع‌گرایی برون گروهی
۰/۰۰	۴/۵۱	۰/۳۸	جمع‌گرایی درون گروهی
۰/۰۰	-۲/۷۰	-۰/۲۸	نوع دوستی
۰/۳۹	۰/۸۵	۰/۱۱	اندازه شرکت
۰/۰۰۰	-۳/۶۳	-۰/۵۲	اهرم مالی
	۰/۴۱		ضریب تعیین
	۰/۳۸		ضریب تعیین تعدیل شده
	۱/۵		آماره دوربین- واتسون
	۱۲/۳۳		آماره F
	۰/۰۰		احتمال آماره F

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۸-۴- آزمون فرضیه‌های فرعی

- **فرضیه اول:** نتایج می‌دهد که در طی دوره پژوهش، تأثیر فاصله قدرت بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، مثبت بوده است. همچنین رابطه مذکور بر اساس ضریب رگرسیونی (-۰/۲۳) منفی و از لحاظ آماری با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۱) معنی‌دار بوده است. اثر متغیر کنترلی اندازه حسابرس مثبت و غیر معنادار و متغیر کنترلی اهرم مالی مثبت و غیر معنادار بوده است.
- با توجه به معنادار بودن اثر فاصله قدرت بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی فرضیه فوق این پژوهش مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۴- تأثیر فاصله قدرت بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

آمار			متغیرها
احتمال t	آماره t	ضرایب	
۰/۰۲	۱/۹۹	۰/۱۲	مدیریت سود
۰/۰۱	-۱/۳۵	-۰/۲۳	فاصله قدرت
۰/۰۰	احتمال آماره F	۰/۲۷	ضریب تعیین تعدیل شده

منبع: یافته‌های پژوهشگر

- **فرضیه دوم:** نتایج نشان می‌دهد که در طی دوره پژوهش، تأثیر فاصله قدرت بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، مثبت بوده است. همچنین رابطه مذکور بر اساس ضریب رگرسیونی (۰/۵۹)، مثبت و از لحاظ آماری با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۰) معنی‌دار بوده است.

اثر متغیر کنترلی اندازه شرکت مثبت و غیر معنادار و متغیر کنترلی اهرم مالی منفی و غیر معنادار بوده است.

با توجه به معنادار بودن اثر اجتناب از عدم اطمینان بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، فرضیه فوق این پژوهش مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۵- اثر اجتناب از عدم اطمینان بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

متغیرها	آمار	
	ضرایب	آماره t
مدیریت سود	۰/۰۹	۱/۷۸
اجتناب از عدم اطمینان	۰/۵۹	۵/۱۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۰۹	احتمال آماره F
		احتمال t
		۰/۰۳
		۰/۰۰
		۰/۰۰

منبع: یافته‌های پژوهشگر

- **فرضیه سوم:** نتایج نشان می‌دهد که در طی دوره پژوهش، تأثیر جمع‌گرایی درون‌گروهی بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، مثبت بوده است. همچنین رابطه مذکور بر اساس ضریب رگرسیونی (۰/۲۱)، مثبت و از لحاظ آماری با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۰) معنی‌دار بوده است.

با توجه به معنادار بودن اثر جمع‌گرایی درون‌گروهی بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، فرضیه فوق این پژوهش مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۶- اثر جمع‌گرایی دورن گروهی بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

متغیرها	آمار	
	ضرایب	آماره t
مدیریت سود	۰/۱۱	۱/۳۹
جمع‌گرایی دورن گروهی	۰/۲۱	۲/۶۵
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۱۰	احتمال آماره F
		احتمال t
		۰/۰۳
		۰/۰۰
		۰/۰۴

منبع: یافته‌های پژوهشگر

- فرضیه چهارم: نتایج که در طی دوره پژوهش، تأثیر جمع‌گرایی برون گروهی بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، مثبت بوده است. هم‌چنین رابطه مذکور بر اساس ضریب رگرسیونی (۰/۶۱)، مثبت و از لحاظ آماری با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۰) معنی‌دار بوده است.

اثر متغیر کنترلی اندازه شرکت مثبت و غیر معنادار و متغیر کنترلی اهرم مالی مثبت و غیر معنادار بوده است.

با توجه به معنادار بودن اثر جمع‌گرایی برون گروهی بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، فرضیه فوق این پژوهش مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۷- اثر جمع‌گرایی برون گروهی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

متغیرها	آمار	
	ضرایب	آماره t
مدیریت سود	۰/۱۶	۳/۳۳
جمع‌گرایی دورن گروهی	۰/۶۱	۵/۴۱
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۱۱	احتمال آماره F
		احتمال t
		۰/۰۱
		۰/۰۰

منبع: یافته‌های پژوهشگر

- فرضیه پنجم: نتایج نشان می‌دهد که در طی دوره پژوهش، تأثیر قاطعیت بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، مثبت بوده است. هم‌چنین رابطه مذکور بر اساس ضریب رگرسیونی (۰/۰۵)، مثبت و از لحاظ آماری با توجه به احتمال آماره t (۰/۶۴) معنی‌دار نبوده است.

جدول ۸- اثر قاطعیت بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

آمار			متغیرها
احتمال t	آماره t	ضرایب	
۰/۳۵	۰/۹۲	۰/۱۲	مدیریت سود
۰/۶۴	۰/۴۶	۰/۰۵	قاطعیت
-۰/۰۴	احتمال آماره F	-۰/۰۱	ضریب تعیین تعدیل شده

منبع: یافته‌های پژوهشگر

- فرضیه ششم: نتایج نشان می‌دهد که در طی دوره پژوهش، تأثیر تساوی جنسیتی بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، مثبت بوده است. هم‌چنین رابطه مذکور بر اساس ضریب رگرسیون (۰/۰۵)، مثبت و از لحاظ آماری با توجه به احتمال آماره t (۰/۶۴) معنی‌دار نبوده است.

اثر متغیر کنترلی اندازه شرکت مثبت و غیر معنادار و متغیر کنترلی اهرم مالی مثبت و غیر معنادار بوده است.

نتایج مربوط به آماره F (۰/۰۰) نیز نشان می‌دهد که مدل در حالت کلی معنادار بوده با توجه به معنادار نبودن اثر تساوی جنسیتی بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، فرضیه فوق این پژوهش مورد تأیید واقع نمی‌شود.

جدول ۹- اثر تساوی جنسیتی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

آمار			متغیرها
احتمال t	آماره t	ضرایب	
۰/۳۷	۰/۸۹	۰/۱۱	مدیریت سود
۰/۵۹	-۰/۵۳	-۰/۰۴	تساوی جنسیتی
۰/۰۰	احتمال آماره F	-۰/۰۱	ضریب تعیین تعدیل شده

منبع: یافته‌های پژوهشگر

- فرضیه هفتم: نتایج می‌دهد که در طی دوره پژوهش، تأثیر آینده‌گرایی بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، مثبت بوده است. هم‌چنین رابطه مذکور بر اساس ضریب رگرسیون (۰/۰۵)، مثبت و از لحاظ آماری با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۰) معنی‌دار بوده است.

اثر متغیر کنترلی اندازه شرکت مثبت و غیر معنادار و متغیر کنترلی اهرم مالی مثبت و غیر معنادار بوده است.

با توجه به معنادار بودن اثر قاطعیت بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، فرضیه فوق این پژوهش مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۱۰- تأثیر آینده‌گرایی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

آمار			متغیرها
احتمال t	آماره t	ضرایب	
۰/۰۲	۳/۰۴	۰/۶۲	مدیریت سود
۰/۰۰	۳/۸۳	۰/۵۰	آینده‌گرایی
۰/۰۰	احتمال آماره F	۰/۵۰	ضریب تعیین تعدیل شده

منبع: یافته‌های پژوهشگر

- فرضیه هشتم: نتایج نشان می‌دهد که در طی دوره پژوهش، تأثیر عملکرد گرایي بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، مثبت بوده است. هم‌چنین رابطه مذکور بر اساس ضریب رگرسیون (۰/۳۴)، مثبت و از لحاظ آماری با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۰) معنی‌دار بوده است.

با توجه به معنادار بودن اثر عملکرد گرایي بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، فرضیه فوق این پژوهش مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۱۱- اثر عملکرد گرایي بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

آمار			متغیرها
احتمال t	آماره t	ضرایب	
۰/۰۰	۳/۰۷	۰/۱۳	مدیریت سود
۰/۰۰	۳/۸۹	۰/۳۴	عملکرد گرایي
	احتمال آماره F	۰/۰۵	ضریب تعیین تعدیل شده

منبع: یافته‌های پژوهشگر

- **فرضیه نهم:** نتایج نشان می‌دهد که در طی دوره پژوهش، تأثیر عملکرد گرابی بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، مثبت بوده است. همچنین رابطه مذکور بر اساس ضریب رگرسیونی (۰/۰۴-)، منفی و از لحاظ آماری با توجه به احتمال آماره $t(0/71)$ معنی‌دار نبوده است.

اثر متغیر کنترلی اندازه شرکت مثبت و غیر معنادار و متغیر کنترلی اهرم مالی مثبت و غیر معنادار بوده است.

با توجه به معنادار نبودن اثر قاطعیت بر رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی، فرضیه فوق این پژوهش مورد تأیید واقع نمی‌شود.

جدول ۱۲- اثر نوع دوستی گرابی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی

متغیرها	آمار	
	ضرایب	آماره t
مدیریت سود	۰/۱۱	۰/۹۲
نوع دوستی	-۰/۰۴	-۰/۳۶
ضریب تعیین تعدیل شده	-۰/۰۱	احتمال آماره F
		احتمال t
		۰/۳۵
		۰/۷۱
		۰/۰۰

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۹- بحث و نتیجه‌گیری

تحقیقات بیان‌گر آن است که شرکت‌ها در بازارهای امروزی تمایل به استفاده از رویه‌های خاص به نحو دلخواه خود را دارند؛ و این تمایل مرتبط با فرهنگ هر سازمان می‌باشد. همان‌طور که بیان شد حسابداری می‌تواند تحت تأثیر فرهنگ هر سازمان باشد.

هدف اصلی تهیه صورت‌های مالی و افشای اطلاعات مالی فراهم کردن اطلاعاتی مفید در رابطه با وضعیت مالی و نتایج عملیات واحد تجاری برای تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان است (علوی و همکاران، ۱۳۹۸، ۲۳). رقم سود نیز یکی از اجزای اطلاعات صورت‌های مالی است که در تصمیم‌گیری اشخاص برون سازمانی جهت برآورد ارزش سرمایه‌گذاری و ارزیابی عملکرد شرکت، مفید است. لورنس (۲۰۱۳) معتقد است که در صورتی، صورت‌های مالی دارای محتوای اطلاعاتی هستند که شفاف بوده و سهامداران در مقایسه با سایر شاخص‌های عملکرد از قبیل سود نقدی، جریان‌های نقدی و تغییرات سود، اتکای بیشتری بر اطلاعات مربوط به سود دارند. همچنین با عنایت به بسترهایی چون تضاد

منافع و عدم تقارن اطلاعاتی بین مالکیت و مدیریت، امکان تحریف و دستکاری اطلاعات توسط مدیریت وجود دارد (دستگیر و حسنی، ۱۳۹۲، ۴). شفافیت، هسته مرکزی گزارشگری مالی بوده و شفافیت گزارشگری مالی به معنای ارائه قابل درک واقعیت‌های اقتصادی واحدهای تجاری از طریق گزارش‌های مالی است. از طرف دیگر، مدیریت سود، گزارش غیر واقعی عملکرد اقتصادی واحد تجاری است که به منظور گمراه نمودن برخی ذینفعان و یا تحت تأثیر قرار دادن نتایج قراردادی انجام می‌گردد (زلقی و مشهور، ۱۳۹۷، ۱۶۱). افشای اطلاعات و کیفیت ارائه آن، تحت تأثیر عوامل محیطی و سازمانی زیادی قرار دارد که فرهنگ سازمانی از مهم‌ترین آن‌ها قلمداد می‌شود. فرهنگ سازمانی پاسخگو به پویایی محیط اطلاعاتی منجر می‌شود و به کیفیت افشای اطلاعات توسط واحد تجاری کمک می‌کند (فخاری و محمدی، ۱۳۹۵). اگر بپذیریم که حسابداری نوعی سیستم اطلاعاتی باز است، باید انتظار داشته باشیم که از این ابعاد تأثیر بپذیرد؛ چرا که در جامعه‌ای با فرهنگ پنهان‌کاری به منظور حفظ قدرت، اطلاعات محدودتری گزارش می‌شود؛ در حالی که فرهنگ شفاف تأکید بیشتری بر ارائه اطلاعات شفاف دارد.

نتایج بیان‌گر آن است که از میان ۹ متغیر فرهنگ سازمانی ۶ متغیر آن بر رابطه خوانایی گزارش‌های مالی و مدیریت سود تأثیرگذار است؛ و بین ۳ متغیر دیگر (فاصله قدرت، اجتناب از عدم اطمینان، عملکردگرایی) و این رابطه، ارتباط معناداری وجود ندارد. اثر متغیر کنترلی اندازه شرکت مثبت و غیر معنادار و اهرم مالی مثبت و معنادار بوده است.

در سازمان‌ها با فاصله قدرت زیاد، به دلیل مرتفع شدن ساختار سازمانی، موانع ارتباطی زیادی به وجود می‌آید، بدین جهت اطلاعات به طور باز و صادقانه جریان پیدا نمی‌کند (فنگ و همکاران^{۲۱}، ۲۰۱۳، ۳۰) و با توجه به اینکه عدم صداقت در گزارش‌های مالی منجر به مدیریت سود و عدم خوانایی این گزارش‌ها می‌شود، انتظار می‌رود که بین فاصله قدرت و رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی ارتباط معناداری وجود داشته باشد؛ که در پژوهش فوق رابطه معناداری مشاهده نشده است و این می‌تواند به دلیل ساختار خاص شرکت‌های نمونه باشد. اجتناب از عدم اطمینان بالا منجر به ایجاد ساختارهای بوروکراتیکی می‌گردد که در برابر تغییر و نوآوری مقاومت می‌کنند (جوی و کلب^{۲۲}، ۲۰۰۹، ۶۹). ساختارهای بوروکراتیک موجب افزایش فساد در سازمان می‌گردد (سلیم و بنتیس^{۲۳}، ۲۰۰۹، ۱۶۵). با توجه به اینکه در شرایط فساد مدیران انگیزه بیشتری جهت مدیریت سود و گزارش‌های مالی با خوانایی کمتر دارند، انتظار می‌رود که بین اجتناب از عدم اطمینان و رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی رابطه معناداری وجود داشته باشد؛ که در

پژوهش فوق رابطه معناداری مشاهده نشده است و این می‌تواند به دلیل ساختار خاص شرکت‌های نمونه باشد. عنوان می‌شود که در فرهنگ‌های جمع‌گرا احتمال این که افراد متوسل به رفتارهای فرصت‌طلبانه شوند، کم است (جوی و کلب، ۲۰۰۹، ۶۹). با توجه به اینکه مدیریت سود و عدم خوانایی گزارش‌های مالی یک رفتار فرصت‌طلبانه می‌باشد انتظار می‌رود که بین جمع‌گرایی بین گروهی و رابطه دو متغیر مذکور ارتباط معنادار وجود داشته باشد؛ که در پژوهش فوق رابطه معناداری مشاهده شده است. در جوامعی با جمع‌گرایی درون‌گروهی فرصت‌های برابر برای همگان وجود ندارد، این احتمال ارائه گزارش‌هایی با مدیریت سود بیشتر و خوانایی و شفافیت کمتر را افزایش می‌دهد (جوی و کلب، ۲۰۰۹، ۶۹)؛ بنابراین انتظار می‌رود که بین جمع‌گرایی درون‌گروهی و رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی رابطه معناداری وجود داشته باشد؛ که در پژوهش فوق این رابطه مشاهده شده است. هر چند قاطعیت باعث افزایش قاطعیت درون‌سازمانی می‌شود ولی به دلیل ایجاد جاه‌طلبی در مدیران می‌تواند باعث افزایش مدیریت سود و کاهش خوانایی گزارش‌های مالی شود. به همین دلیل انتظار می‌رود که بین قاطعیت و رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی رابطه معناداری وجود داشته باشد؛ که در پژوهش فوق این رابطه مشاهده شده است. در جوامع با تساوی جنسیتی عمدتاً افراد تمایل دارند که رفتارهای حمایتی و کمک‌کننده از خود بروز بدهند که می‌تواند به افزایش اعتماد در سازمان کمک کند (سلیم و بنتیس، ۲۰۰۹). کاهش مدیریت سود و افزایش خوانایی گزارش‌های مالی منجر به افزایش اعتماد می‌شود به همین دلیل انتظار می‌رود که بین برابری جنسی و رابطه دو متغیر عنوان شده، ارتباط معنادار وجود داشته باشد؛ که در پژوهش فوق این رابطه مشاهده شده است. تفکر بلند مدت مستلزم ایجاد اعتماد از طریق کاهش مدیریت سود و افزایش شفافیت در گزارش‌های مالی می‌باشد؛ و با توجه به اینکه شفافیت منجر به خوانایی گزارش‌های مالی می‌شود، انتظار می‌رود بین آینده‌نگری و رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی رابطه معناداری وجود داشته باشد؛ که در پژوهش فوق این رابطه مشاهده شده است. عملکردگرایی به میزانی اشاره دارد که یک سازمان بهبود عملکرد را تشویق می‌کند (جوی و کلب، ۲۰۰۹). با توجه به اینکه کاهش مدیریت سود و افزایش شفافیت گزارش‌های مالی منجر به افزایش عملکردگرایی شده، انتظار می‌رود بین عملکردگرایی و رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی رابطه معناداری وجود داشته باشد؛ که در پژوهش فوق این رابطه مشاهده نشده است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که در جوامع با نوع دوستی بالا شرکت‌ها در پی افزایش اعتماد هستند که یکی از راه‌های افزایش اعتماد افزایش شفافیت و به دنبال آن خوانایی گزارش‌های مالی و کاهش مدیریت سود می‌باشد؛ بنابراین

انتظار می‌رود بین نوع دوستی و رابطه دو متغیر مذکور معناداری وجود داشته باشد؛ که در پژوهش فوق این رابطه مشاهده شده است.

با توجه به اینکه نتایج بیان‌گر وجود تأثیر معنادار عمده متغیرهای فرهنگ سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی می‌باشد، می‌توان گفت نتایج با تحقیقات ژو و همکاران (۲۰۱۹) که خوانایی را بر هزینه حسابرسی موثر دانستند، عبدالله خانی و همکاران (۲۰۱۹) که نشان داد فرهنگ سازمانی بر سیستم حسابداری مدیریت تأثیرگذار است، لو و همکاران (۲۰۱۷)، جبارزاده کنگرلویی و همکاران (۱۳۹۸)، احمدی و قائمی (۱۳۹۷) و صفری گرایلی و همکاران (۱۳۹۶) که رابطه معناداری بین مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی مشاهده کردند، همجهت می‌باشد.

فهرست منابع

- ۱) احمدی، آمنه و محمدحسین قائمی، (۱۳۹۷)، "مدیریت سود واقعی و خوانایی گزارشگری مالی"، پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، شماره ۱۳، صص ۴۵-۷۲.
- ۲) آزاد، حامد و سلام عبدالله زاده، (۱۳۹۱)، "بررسی نظری تأثیر فرهنگ بر رویه‌های بین‌المللی حسابداری"، فصلنامه حسابداری رسمی، شماره ۱۸(۳)، صص ۳۳-۱۳.
- ۳) باقری ازغندی، ابوطالب، رضا و محمدرضا عباس زاده، (۱۳۹۷)، "خوانایی صورت‌های مالی و حساسیت سرمایه‌گذاران به استفاده از اطلاعات حسابداری"، چشم‌انداز مدیریت مالی، شماره ۳۳(۳)، صص ۸۷-۱۰۳.
- ۴) پرتوی، ناصر و الهام آبشیرینی، (۱۳۹۲)، "بررسی رابطه‌ی بین مدیریت واقعی سود و مدیریت حسابداری سود از دیدگاه هموارسازی سود"، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱، صص ۲۲-۱۱.
- ۵) حاجیها، زهره و مریم سلطانی، (۱۳۹۳)، "نگرشی بر ابعاد فرهنگی حسابداری"، پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۵(۴)، صص ۸۳-۱۰۷.
- ۶) جبار زاده کنگرلویی، سعید، مرتضی متوسل و یعقوب بهنمون، (۱۳۹۸)، "تأثیر مدیریت سود و محدودیت مالی بر خوانایی گزارش‌گری مالی"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۴۶، صص ۲۵-۵.
- ۷) دارابی، رویا و علی‌رضا رام‌روز، (۱۳۸۹)، "تأثیر فرهنگ بر درک حسابداران از مفاهیم حسابداری بکار گرفته شده در استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۱۱(۵)، صص ۱۴۳-۱۷۴.
- ۸) دستگیر، محسن و سیداحسان حسینی، (۱۳۹۲)، "مروری جامع بر مدیریت سود"، مطالعات حسابداری و حسابرسی، شماره ۷، صص ۴-۱۹.
- ۹) رضوانی، فریبا و سجاد برندک، (۱۳۹۸)، "خوانایی گزارشگری مالی و هزینه‌های حسابرسی"، چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، شماره ۱۸، صص ۱۱۲-۱۲۶.
- ۱۰) زرنگار، محمد، (۱۳۹۸)، "پذیرش فرهنگ سازمانی و بقای سازمان"، فصلنامه مطالعات مدیریت، شماره ۵۰، صص ۱۱۹-۱۴۴.

- (۱۱) زلّقی، حسن و آسیه قدمی مشهور، (۱۳۹۷)، "بررسی رابطه بین مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی با شفافیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۵۸، صص ۱۶۱-۱۷۹.
- (۱۲) صفری گرایلی، مهدی، یاسر رضایی پسته نوئی و محمد نوروزی، (۱۳۹۶)، "مدیریت سود و خوانایی گزارشگری مالی آزمون تجربی رویکرد فرصت‌طلبانه"، دانش حسابرسی، شماره ۱۷، صص ۲۱۷-۲۳۰.
- (۱۳) صفری گرایلی، مهدی و یاسر رضایی پسته نوئی، (۱۳۹۷)، "توانایی مدیریت و خوانایی گزارشگری مالی: نظریه علامت‌دهی"، مجله دانش حسابداری، شماره ۲، صص ۱۹۱-۲۱۸.
- (۱۴) علوی، معصومه، احمد یعقوب نژاد و فاضل محمدی نوده، (۱۳۹۸)، "ویژگی‌های موسسه حسابرسی و مدیریت سود تعهدی و واقعی"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۴۴، صص ۲۳-۵۸.
- (۱۵) فخاری، حسین و جواد محمدی، (۱۳۹۵)، "تأثیر فرهنگ سازمانی بر کیفیت افشای اطلاعات به موقع بودن و قابلیت اتکا"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۳، صص ۳۹۳-۴۱۴.
- (۱۶) قربانی، بهزاد، سیدجلال الدین حسینی غنچه و زهرا محمد یلر، (۱۳۹۶)، "تأثیر افشای اطلاعات استراتژیک، غیر مالی و مالی بر مدیریت سود"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۳۵، صص ۲۳-۴۰.
- (۱۷) نوروش، ایرج، سحر سپاسی و محمدرضا نیک بخت، (۱۳۸۴)، "بررسی مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس تهران"، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، شماره ۲۲(۲)، صص ۱۶۵-۱۷۷.
- (۱۸) مشایخی، بیبا و امیرحسین حسین پور، (۱۳۹۵)، "بررسی رابطه بین مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی در شرکتهای مشکوک به تقلب بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۴۹، صص ۲۹-۵۲.
- 19) Ajin, A. Danielle, S. Lakhali F, (2016), "Corporate Disclosures, Information Asymmetry and Stock-Market Liquidity in France", The Journal of Applied Business Research, 31(12), PP. 223-238.
- 20) Blanco, B., and Dhole, S, (2017), "Financial Statement Comparability, Readability and Accounting Fraud", AFAANZ Conference, Working Paper, https://www.afaanz.org/openconf/2017/modules/request.php?module=oc_program&action=summary.php&id=4

- 21) Deegan, C, (2002), "Introduction: the Legitimising Effect of Social and Environmental Disclosures-a Theoretical Foundation", *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15(3), PP. 282-311.
- 22) Fang; Z. W. Grant; L. Strang, J, (2013), "An International Comparison Investigating the Relationship between National Culture and Student Achievement", *Asian Review Accounting*, 10, PP. 30-48.
- 23) Habib, A., and M.M. Hasan, (2018), "Business Strategies and Annual Report Readability", *Accounting and Finance*, Forthcoming. Available at <https://ssrn.com/abstract=3183253>.
- 24) Hooghiemstra, R, (2017), "Corporate Communication and Impression Management: New Perspectives Why Companies Engage in Social Reporting", *Journal of Business Ethics*, Vol. 18, No. 27, PP. 55-68.
- 25) Kumar, G, (2014), "Determinants of Readability of Financial Reports of U.S.-listed Asian Companies", *Asian Journal of Finance & Accounting*, 6(2).
- 26) Joy, S. Kolb, D, (2009), "Are There Cultural Differences in Learning Style?", *International Journal of Intercultural Rela*, 23, PP. 69-85.
- 27) Lawrence, A, (2013), "Individual Investors and Financial Disclosure", *Journal of Accounting and Economics*, 56(1), PP. 130-147.
- 28) Li F, (2008), "Annual Report Readability, Current Earnings, and Persistence", *Journal of Accounting and Economics*, 45, PP. 221-247.
- 29) Li, Y, (2012), "The Effect of Quarterly Report Readability on Information Efficiency of Stock Prices", *Contemporary Accounting Research*, 29(4), PP. 1137-1176.
- 30) Lim, E. K.Y., K. Chalmers, and D. Hanlon, (2018), "The Influence of Business Strategy on Annual Report Readability", *Journal of Accounting and Public Policy*, 37, PP. 65-81.
- 31) Lo; Kin, Ramos; Felipe, Rogo and Rafael Rogo, (2017), "Earnings Management and Annual Report Readability", *Journal of Accounting and Economics*, 63(1), PP. 1-25.
- 32) Loughran, T., & McDonald. B, (2014), "Measuring Readability in Financial Disclosures", *Journal of Finance*, 69(3), PP. 1643-1671.
- 33) Luo, J-h., Li, X. and Chen, H, (2018), "Annual Report Readability and Corporate Agency Costs", *China Journal of Accounting Research*, <https://doi.org/10.1016/j.cjar.2018.04.001>.
- 34) Miller, B, (2010), "The Effects of Reporting Complexity on Small and Large Investor Trading", *The Accounting Review*, 85(6), PP. 2107-2143.
- 35) Nen-Chen, R.H., Jeng, C., Ying, W, (2013), "Effect of Disclosure Regulation on Earnings Management through Related-Party Transactions: Evidence from Taiwanese Firms Operating in China", *Journal of Accounting and Public Policy*, 32 (4), PP. 292-313.
- 36) Raihi-Belkaoui, A, (2014), "Accounting Theory", Translated by Ali Parsayan, Cultural Research Bureau.
- 37) Seleim, A. & Bontis, N. (2009), "The Relationship between Culture & Corruption: a Cross-national Study", *Journal of Intellectual Capital*, 10, PP. 165-184.

- 38) Tan, H. T., E. Wang, & Zhou. B, (2014), “When the Use of Positive Language Backfires: the Joint Effect of Language Sentiment, Readability, and Investor Sophistication on Earnings Judgments”, *Journal of Accounting Research*, 52(1), PP. 273-302.
- 39) Yang, (2003), “Toward Aholistic Theory of Knowledge and Adult Learning”, *Journal Article*, 2, PP. 2-22.
- 40) Xu, Q., Fernando, G., Tam, K. and Zhang, W, (2019), “Financial Report Readability and Audit Fees: a Simultaneous Equation Approach”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.

یادداشت‌ها

- ¹ Yang
² Miller
³ Li
⁴ Lawrence
⁵ Tan, Wang, Zhang
⁶ Mirz, Brown
⁷ Deegan
⁸ Luo, Li, Chen
⁹ Kumar
¹⁰ Hasan and Habib
¹¹ Hooghiemstra
¹² Lohran, McDonald
¹³ Blonco, Dhole
¹⁴ Anjil, Danielle, Lakhil
¹⁵ Xu, Fennado, Tan, Zhag
¹⁶ Abdollah Khani
¹⁷ Lim, Chalmers, Hanlon
¹⁸ Lo; Kin, Ramos; Felipe, Rogo and Rafael Rogo
¹⁹ Nen-Chen, R.H., Jeng, C, Ying, W
²⁰ Riahi-Blkaoui
²¹ Fang, Grant, Strang
²² Joy, Kolb
²³ Seleim, Bentis